

Niccolò Machiavelli (1469–1527): Julmuudesta ja lempeydestä: onko parempi olla rakastettu kuin pelätty

Tässä yhteydessä herää kysymys, onko ruhtinaalle edullisempaa olla rakastettu kuin pelätty. Tähän voidaan vastata, että paras olisi olla molempia. Mutta koska näitä ominaisuuksia on vaikea yhdistää, ruhtinaan kannattaa valita pelätyn asema. Kun hänen kerran täytyy luopua toisesta vaihtoehdosta, hän turvaa tällä valinnalla paremmin valtansa. Ihmisistä voidaan näet yleisesti sanoa, että he ovat kiittämättömiä, häilyväisiä, salakavalialia ja teeskenteleviä, saaliinhimoisia ja vaaran tullen arkoja. Niin kauan kuin sinä toimit heidän hyväntekijänään ja hätä on kaukana, he ovat yhtenä miehenä puolellasi ja tarjoavat sinulle verensä, omaisuutensa, elämänsä ja lapsensa mutta ahdinkoon joutuessasi he nousevat kapinaan. Jos ruhtinaan turvallisuus on pelkästään heidän vakuuttelujensa eikä minkään varokeinojen varassa, hän joutuu perikatoon. Ystäviä voi voittaa rahallakin eikä pelkästään jalolla mielenlaadulla, mutta tällaiset ystävät eivät ole vilpittömiä eikä heihin voi vastoinkäymisten kohdatessa luottaa. Lisäksi ihmiset nousevat herkemmin rakastettua kuin pelättyä hallitsijaa vastaan. Rakastettuun ruhtinaaseen ollaan näet sidoksissa kiitollisuuden sitein, ja ihmiset ovat niin kelvottomia, että katkaisevat nämä siteet aina kun se on heidän omien etujensa mukaista. Pelätyn ruhtinaan alamaiset taas ovat kuuliaisimpia rangaistusten pelosta, eikä tämä pelko hälväne koskaan.

Machiavelli: Ruhtinas, suom. Aarre Huhtala